kanten kwamen ze op Sint Jozef toeloopen. „Och blijf toch, goede Sint Jozef!" riepen ze, „Blijf toch! Als u Jezuke en Maria meeneemt, is de hemel geen hemel meer!"

Sint Jozef zou blijven. Maar, zei hij, nooit moogt ge nog iets zeggen, als ik mijn vereerders in den hemel help!" Allen beloofden 't graag. En sinds dien tijd, zei de zuster, is 't heelemaal geen kunst meer om in den hemel te komen. Als je maar een groot vereerder van Sint Jozef bent, en ook je best doet, om zijn deugden na te volgen."

Het is voor deze zijne vereerders te hopen dat Sint Jozef nog andere deugden heeft dan die van een amokkelaar en een slimmen zakenman; deugden waarop zijne vereerders zich intusschen ook niet zonder succes mogen toeleggen, en hun geweten paaien met het achterdeurtje dat hun patroon voor hen in den hemel openhoudt!

En in dit verhaal is nu „niets dat met de leer der kerk of met de goede zeden in strijd is!"

Het was te hopen, dat Rome zelf den staf brak die over deze verzinsels beschermend wordt gehouden. Leg eens naast zulk fraais iets van Gerard Brom — ge voelt u in een andere wereld.

Bart.

De „Amsterdamsche Kerkbode" geeft wekelijks zeer goed geschreven „kiekjes met en zonder preekjes". Een ervan laten we hier volgen; het zal wel interesseeren:

„Gelukkig, dat ie d'r uit is!"

Dat hadden de buren in roerende eenstemmigheid verklaard, toen Blinde Bart begraven werd.

„De man had geen deel van leven" vond de heele dwarsstraat, waar hij huisde.

Hij was blind, hij was half lam en bij dat alles was er niemand, die zich met hem bemoeide. Hij scheen kind noch kraai te hebben, want geen mensch zag naar hem om. In het graf, waarin z'n groene kist was neergedaald, kon het haast niet enger en stiller zijn dan het was in zijn muf kelderhuisje. Toen ie er nog z'n brandstoffenmenjinkje in dreef, was het natuurlijk wel wat drukker geweest. Maar dát had ie overleefd, zooals ie alles overleefd scheen te hebben. De laatste vijf jaren scheen alles en ieder hem te vergeten, ja zelfs de dood scheen hem over te slaan.

Aan die eenzaamheid had Bart zelf veel schuld. De buurt voelde zich anders solidair genoeg met al haar kinderen. Wie z'n domicilie opsloeg achter één van die oude geveltjes, waar de 16de eeuwsche teer nog niet uitgedropen scheen, kreeg onmiddellijk zijn plaatsje aan het familiehart. Alleen op één enkele conditie, hij moest open kaart spelen. De buurtroman-tiek had onbetwistbaar recht op het volledig relaas van al z'n narigheden en ongelukken. Te ijzen en te griezelen bij de jammeren des levens, gold hier als het hoogste genot. Ieder had z'n eigen plaat in de buurt-pathéfoon. De één droeg het gevangenisgebed voor, dat hij acht jaren lang door den bewaker had hooren afdreunen; een ander bewegende z'n kindertjes, die bij Jonker zaten, en zoo had elk wat. Alleen Bart's plaat bleef blanco. Niemand had uit hem gekregen, waar hij nu 20 jaar geleden vandaan gekomen was. „Je wist niks van z'n antecedenten", zei de juffrouw van de Leesbibliotheek, die hier het monopolie had van deftigheid. De anderen zeiden vlakweg, dat ie 'n stiekemerd was. Maar ondanks al hun visschen en vragen, nam Bart z'n geheim mede in de kist.

Ik kén het geheim van Blinden Bart. Eens behoorde hij tot de notabelen van een dorpje in het boerenland. Mode en zede regelden zich stilzwijgend naar zijn gedrag. Des Zondags stond hij witgedast achter het voorlezersbankje. Hoewel nog maar veertig, oefende hij een patriarchaal gezag uit in z'n familie. Daarbij was hij de Dorps-St.-Nicolaas, wijd en zijd bekend als weldoener der armen.

Toen Bart z'n schaapjes op het droge had, raakte hij zelf in het nat. Wijntje en Trijntje brachten hem ten val. Omdat niemand hem van kwaad verdacht, kon hij lang ongestoord z'n gang gaan. Tót op een morgen Bart's kapitale boerderij te koop stond, de boerin in zenuwkoortsen lag en Bart zelf spoorloos was verdwenen. Op z'n dorp heeft niemand hem ooit teruggezien.

Toen z'n vrouw spoedig daarna in het familiegraf werd neergelegd, raakte hij in het vergeetboek. En hij zelf begroef zich met z'n herinneringen en z'n wroeging in een achterstraat-kelder, waar hij zich met niemand bemoeide en niemand met hem.

Niemand?

Kort voor zijn dood kreeg Blinde Bart bezoek. Een oud-dorpsgenoot had hem uitgevonden. Die was zelf óók een schipbreukeling. Och, de groote stad drijft vol wrakken.

Toen heeft Bart zich uitgesproken.

„Er is Één, Die zich met mij bemoeit", heeft hij gezegd, en hij richtte z'n blinde oogen naar boven.

Wat een ontmoeting!

De ééne Verloren Zoon door den ánderen Verloren Zoon vermaand en op Jezus gewezen.

Nu zeg ik ook van Bart: „gelukkig, dat hij er uit is!"

Het is een vertelling.

Maar ze stond in de rubriek „Evangelisatie". Daár ligt de draad voor het vinden van de toepassing.

K. S.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de redactie.)

Met verontwaardiging heb ik kennis genomen van het ingezonden stuk van Professor Dr F. J. J. Buytendijk in „De Telegraaf" van Zaterdag 20 Maart en ik kan niet nalaten daartegen een ernstig protest te doen hooren. Reeds, dat genoemd stuk in „De Telegraaf" verscheen is kenmerkend. Waarachtige liefde zoekt naar een behandeling binnenskamers. De onaangenaamheden van zijn huiselijk leven brengt men niet op de markt, eisch der liefde is, dat men met het kerkelijk leven evenmin zoo doet. Professor Buytendijk had toch wel een christelijk blad kunnen gebruiken, en op het mogelijk zeggen, dat zulke stukken toch niet opgenomen worden, antwoord ik, dat het toch niet een te gewaagde veronderstelling is, dat het stuk in „Woord en Geest" wel een plaats zou hebben gevonden. — De verzachtende zin aan het einde van het stuk, dat niet bedoeld zou zijn een persoonlijk verwijt, doet wel vreemd aan, als men eerst het voorgaande gelezen heeft. Van de synode wordt dan toch maar gezegd, apodictisch gebleken gemis aan wijsgeerige kennis en inzicht in de waarde der wetenschap, klaarblijkelijk gebrekkig rechtsgevoel, me dunkt, daar kan men het mee doen. Ik begrijp niet, dat Professor Buytendijk nog met zulke „stumperds" debatteeren wil. Zulk een hooghartige aanval maakt alle bespreken van te voren reeds overbodig. Intusschen enkel op gezag van Professor Buytendijk nemen we dit voorhands niet aan. Wat de signaleering van „pauzelijk gedoe" betreft, dat men luistere naar dit bezadigde woord: de synode heeft zelf gezorgd, dat zoo spoedig mogelijk een geschrift het licht zal zien, waarin onjuiste voorstellingen worden weerlegd. Waarachtige liefde weet van wachten. Dan moet nog uitkomen, of de bijbel „belachelijk" is gemaakt of dat de bijbel misschien verdedigd is tegen een in wijsgeerig systeem voorgedragen ondermijning. In alle geval een dergelijke hooghartige bespreking van zaken, als we in dit stuk vinden, zal geestelijk geen vrucht hebben. Het waarachtig geestelijke eischt een anderen toon. Zeker niet het naar voren brengen van de tegenstelling „vroom gedoe" bij de synode-menschen en de „edele figuur" van Dr Geelkerken. Bij het lezen van een dergelijk stuk rijst de vraag, of we hier niet te doen hebben met een levensuiting, die totaal vreemd is aan het geloofsbewustzijn van ons Gereformeerd volk. Neen, ik weet wel, dat volk mist wijsgeerige en wetenschappelijke scholing, maar dat volk heeft de eer verworven, dat het in een tijd van vraag en nood schatten heeft verdedigd, waardoor onze kerk geworden is, wat ze is. Dat volk gevoelt nog fijn, als er gevaar dreigt en het is wat anders dan een platte geest en een den bijbel brengen in het platte vlak van ons verstand, indien het daartegen van heeler harte protesteert. Dat volk vindt zijn echte vertegenwoordigers, neen — ik bedoel alles niet schoon te wasschen — toch ook in een groot deel van onze synode-mannen, van wie we vertrouwen, dat het Gereformeerd geloofsbewustzijn bij hen sterk spreekt. Er wordt zoo'n ophef gemaakt van zoovelen, die zat zouden zijn van dien synode-geest, maar er zijn in ons vaderland nog velen aan den anderen kant, ook onder jonge intellectueele menschen, die met groot vertrouwen bezield zijn ten opzichte van veel kerkelijke leiders, die op een andere manier het vertrouwen van ons volk verworven hebben dan Professor Buytendijk wil doen voorkomen. Intusschen, de bedoeling van dit schrijven is niet om Professor Buytendijk op den voet volgend te bestrijden, maar alleen om een eenvoudig protest te doen hooren ten opzichte van een m.i. geestelijk te veroordeelen stuk.

Met dank voor de plaatsruimte,

Uw dw.,

Amersfoort. F. A. DEN BOEFT.

BOEKBESPREKING.

Bijbelsch Dagboek „Geplukte Aren", door Ds J. J. Knap.
Kampen — J. H. Kok.

Dagboeken vallen blijkbaar bij onze menschen in den smaak.

Wij ontvingen er reeds een paar van Ds Knap.

Ds Fernhout verrijkte ons met zijn „Zon en Schild".

En thans verraste Ds Knap ons met zijn „Geplukte Aren".

Men zou kunnen vragen: krijgen wij zóó van het goede niet te veel?

Wij zijn zoo vrij, daarop ontkennend te antwoorden.

Ons geslacht is anders dan het vorige.

Vroeger las men met plezier elk jaar hetzelfde.

Maar heden begeert men afwisseling.

Voor beide valt wat te zeggen.

Vroeger vond men herhaling aangenaam om de gedachten te beter te kunnen vasthouden.

Thans vraagt men vóór alles naar nieuwe, frissche gedachten.

Beide zijn schoon op hun tijd.

Mits het Woord Gods zelf maar gedurig van voren aan gelezen, de Schriften dagelijks opnieuw onderzocht worden.

En het is het mooie van onze dagboeken, ook van dit laatste, dat zij dat niet belemmeren, maar in de hand werken.

Ds Knap toont zich ook hier een van God begenadigd maaier.

Hij werpt de garven voor uw voet.

Gij hebt ze slechts voor het oprapen.

Vele stukken heb ik uit dit boek gelezen, maar ik vind het geheel onnoodig kritiek te oefenen.

Looze halmen biedt hij u nergens aan. Ook weet hij het onkruid van de tarwe te scheiden.

Met vertrouwen kunt gij achter dezen maaier aanloopen.

En dat is in een dagboek, dat voor het lezen in onze gezinnen bestemd is, van zoo groote waarde.

Ds Knap is een harmonische geest.

Hij weet het didaktische (onderrichtende), gezond mystieke en praktische te busselen in beeldrijke taal.

Rest ons slechts de vraag: waarom bleef zijn „Avondzegen" onvoltooid?

„Christelijke Encyclopaedie voor het Nederlandsche Volk." Samengesteld onder redactie van Prof. Dr F. W. Grosheide, Ds J. H. Landwehr, Ds C. Lindeboom, Ds J. C. Rullmann.
Eerste Deel. A — Dynamisme.
Kampen — J. H. Kok.

De verschijning van dit werk mag wel een evenement heeten.

—Het is lang onder weg geweest.

Soms scheen het of er geen kracht was om te baren.

Vóór de geboorte had het met allerlei tegenspoeden, welke hier niet vermeld behoeven te worden, te worstelen.

Pessimisten, die er altijd en in elken kring zijn, voorspelden dan ook een mislukking.

Maar de uitgever, die, als ik het wel heb van Frieschen stam is, zette door.

En nu het werk daar voor ons ligt, zullen zelfs vele optimisten moeten bekennen, dat zij eigenlijk toch nog pessimisten zijn geweest.

Deze uitgave overtreft zeer stoute verwachtingen.

De kloeke band is een staaltje van artistieke bind- en drukkunst.

Ook de inwendige verzorging kan met encyclopaedieën van andere zijde minstens konkurreeren.

Onder de platen zijn er wel, die een beetje oud en algemeen zijn, maar daartegenover staat, dat men er ook verschillende in vindt, die in meer dan één opzicht uitblinken.

Wat nu het eigenlijke doel aangaat, de prospektus licht daarover in deze woorden in:

Het doel, dat met deze uitgave voor oogen staat, is om aan ons volk een woordenboek, een Encyclopaedie te geven, waarin alles, wat ook maar eenigermate in verband staat met het godsdienstig-zedelijk leven van den mensch, wordt behandeld. Deze Encyclopaedie geeft dus veel meer dan de bestaande Bijbelsche woordenboeken; zij bestrijkt een veel breeder terrein. In deze Christelijke Encyclopaedie is alles opgenomen, wat behoort tot de kennis van den Bijbel, de Leerstellige Godgeleerdheid en Zedekunde, Kerkgeschiedenis en Kerkrecht, Bijbelsche Aardrijks- en Oudheidkunde, Zending, Geestelijke stroomingen, Kerken en Secten, Godsdienstwetenschap, Mythologie, Wijsbegeerte, Christelijke Kunst, Opvoeding en Onderwijs, Christelijke Filantropie, enz. enz. enz.

Hiermee blijken Redaktie en Uitgever niet te hoog te hebben gemikt.

Soms lijken zij mij daarboven zelfs te zijn uitgegaan, wat natuurlijk niet hetzelfde is als zijn doel te hebben voorbijgeschoten.

Wat men in andere encyclopaedieën heel vaak mist: nauwkeurigheid — elk vakman weet daarvan mee te praten — wordt hier, voorzoover wij kontroleeren konden, aangetroffen.

Vanzelf is er in de wijze van bewerking, waar er door zooveel mannen van wetenschap aan is gearbeid, nog al onderscheid op te merken.

De een slaagt er beter in populair te zijn dan de ander.

Sommige auteurs weten zich merkwaardig kernachtig uit te drukken, wat voor een encyclopaedie ook als eisch mag worden gesteld, anderen staan met het ruimtebegrip wel wat op gespannen voet. Artikelen als over „Avondmaal" en „Doop" b.v. drijven een beetje den spot met normale verhoudingen. Misschien ligt dat echter ook wel daaraan, dat men in het eerst den omvang van het werk niet kon overzien en er daarom met wat vrije hand werd geschreven. Wij hebben dan ook alle hoop, dat volgende deelen meer de evenredigheid zullen eerbiedigen.

Ongaarne missen we literatuuropgaven. Zeker, voor den gewonen lezer hebben die weinig belang, maar ik stel me zoo voor en zou er zelfs een lans voor willen breken, dat dit werk ook op studeerkamers zal worden nageslagen.

Daartegenover had ik gaarne in sommige artikelen citaten gemist. Maar 't is waar, er zijn er nu eenmaal, die zonder citaten niet kunnen schrijven. Laat ons met hun zwakheden en gebreken — dat zijn ze allhans in een encyclopaedie o.i. — geduld hebben.

Doch deze opmerkingen strekken allerminst om op de waarde van dit werk af te dingen.

Ons Gereformeerde volk toone, door algemeenen aankoop van deze Encyclopaedie, dat de uitgever het niet heeft overschat, maar een rechten kijk had op de begeerte, welke er onder ons leeft, naar gezonde, harmonische ontwikkeling.

HEPP.

De Synode van Assen.

Het Rapport der Dogmatisch-Exegetische Commissie.

(Slot.)

B. HET BOEK JOB.

Wat de opvatting van *Dr Geelkerken* inzake het boek Job betreft, heeft br. A. van Kooten, Ouderling der Gereformeerde Kerk van Amsterdam-Zuid, zich tot de Synode gewend met een bezwaar tegen beschouwingen, door Dr J. G. Geelkerken omtrent dit Bijbelboek voorgedragen in eene reeks lezingen door dezen gehouden in den winter van 1923—'24 in de aula van de Chr. H. B. S. in de Moreelsestraat te Amsterdam.

Volgens den bezwaarde zou Dr Geelkerken hierbij als zijne meening hebben verkondigd: „dat het boek Job het best is te vergelijken met den Gijsbrecht van Amstel van Vondel, waarin historische en niet-historische personen voorkomen, wier woorden door Vondel zijn verdicht; dat het wèl zeker is dat Job heeft geleefd, omdat hij elders in de Schrift, met name in Ezech. 14:14 en Jac. 5:11, als historisch persoon wordt genoemd; dat het echter niet zeker is, of de drie vrienden van Job, Elifaz, Bildad en Zofar, werkelijk hebben bestaan; dat daarentegen Elihu, die in de hoofdstukken 32—37 aan het woord komt, wèl heeft bestaan, doch waarschijnlijk enkele eeuwen na de vervaardiging van het boek Job, dat oorspronkelijk alleen bevatte de historische inleiding, de redenen van Job en zijne drie vrienden, alsmede de woorden Gods in hoofdstuk 38—42 met het slot, daaraan *zijne* redenen heeft toegevoegd; dat deze Elihu een zeer eigenwijs jongmensch was, die volgens zijn eigen zeggen in hoofdstuk 32:18—20 haast barstte van hoogmoed, en het boek niet af, het probleem er in onopgelost vond, en daarom het ontbrekende heeft toegevoegd; waarvoor als bewijs werd bijgebracht, dat noch in het begin van het boek, noch in de redenen Gods, noch in het slot zijn naam voorkomt; dat evenwel ook deze Elihu-redenen nu bij het boek Job behooren en met het geheele boek door Dr Geelkerken voor geïnspireerd en kanonisk gehouden worden".

Bij dit bezwaarschrift dient te worden opgemerkt, dat het weliswaar ook bedenkingen bevat tegen de wijze, waarop de kerkeraad van Amsterdam-Zuid de ingebrachte klacht heeft behandeld, doch dat er geen reden is, deze bedenkingen, die inderaard de toepassing van het kerkrecht raken, in handen te stellen van de derde Commissie, wijl br. Van Kooten in zijn bezwaar-